

Π. Κονδύλης: Ο στοχαστής που προφήτεψε την γεωστρατηγική έκλειψη της χώρας

http://www.euro2day.gr/dm_documents/panagiotis_kondilis_aK-0Z.pdf

ΣΤΡΑΤΗΓΙΚΗ, ΙΟΥΝΙΟΣ 2010

Οι τοποθετήσεις και οι απόψεις του κορυφαίου Έλληνα γεωστρατηγικού στοχαστή Παναγιώτη Κονδύλη που έφυγε τόσο πρόωρα, σε ηλικία μόλις 55 ετών, το 1998, αποτελούν σήμερα το βασικό πλαίσιο σκέψης και προσέγγισης των εθνικών προβλημάτων σε όλα τα επίπεδα της εθνικής δραστηριότητας: αμυντικής, πολιτικής, κοινωνικής, οικονομικής.

Διαβάζοντας αυτά που έγραψε είκοσι χρόνια πριν και εκδόθηκαν στην Ελλάδα το 1990, νομίζει κανείς ότι γράφτηκαν αυτή την εβδομάδα!

Η «Σ» επέλεξε ορισμένα τμήματα από την έκδοση του βιβλίου του «Πλανητική Πολιτική μετά τον Ψυχρό Πόλεμο. Προϋποθέσεις, Παράμετροι και Ψευδαισθήσεις της ελληνικής εθνικής πολιτικής» (Εκδόσεις Θεμέλιο, 1992) και τις παρουσιάζουμε ως μία ευκαιρία αντεπίγνωσης. Λεπτομέρεια: η αίτησή του για έδρα στο Πανεπιστήμιο Αθηνών στις αρχές τις δεκαετίας του '80, απορρίφθηκε...

«Όπου το έθνος συρρικνώνεται και φθίνει, εκεί η διάσταση ανάμεσα σε εθνική μυθολογία και εθνική πραγματικότητα έχει, μακροπρόθεσμα τουλάχιστον, μοιραίες συνέπειες. Η σημερινή Ελλάδα αποτελεί ακριβώς περίπτωση φθίνοντος έθνους, το οποίο εκλαμβάνει τις έμμενες μυθολογικές του ιδέες για τον εαυτό του ως ρεαλιστική αντεπίγνωση. Δεν είναι διόλου περίεργο ότι η ψυχολογική αυτή κατάσταση συχνότατα γιατί το απαραίτητο υπόβαθρο και πλαίσιο της υγιούς αντεπίγνωσης είναι η γνώση του ευρύτερου περιβάλλοντος κόσμου, μέσα στον οποίο καλείται να δράσει ένα ατομικό ή συλλογικό υποκείμενο, αποτιμώντας κατά το δυνατόν νηφάλια τις δυνατότητές του και υποκαθιστώντας τη νοσηρά εγωκεντρική αρχή της ηδονής με τη φυσιολογικά εγωκεντρική αρχή της πραγματικότητας.

Όπως οι κατώτεροι ζωικοί οργανισμοί, έτσι και οι σημερινοί Έλληνες αντιδρούν με έντονες αντανakλαστικές κινήσεις μοναχά σ' ό,τι τους ερεθίζει άμεσα και ειδικά – οι δηλώσεις κάποιου «φιλέλληνα» στη Χαβάη ή κάποιου «μισέλληνα» στη Γροιλανδία (κι αν μη μιλήσουμε καθόλου για τα όσα παρεμφερή μαθαίνει κανείς από τις Βρυξέλλες ή την Ουάσιγκτον) ευφραίνουν ή εξάπτουν, αναλόγως, τα πνεύματα, πολύ περισσότερο απ' ό,τι τα απασχολούν τα ουσιώδη (αν και συχνά αφανή) μεγέθη της πολιτικής και της οικονομίας. Εκείνο όμως που προπαντός αρνείται να κατανοήσει σε μόνιμη βάση η ελληνική πλευρά, καθώς έχει αυτοπαγιδευθεί στις υπεραναπληρώσεις των ηθικολογικών άλλοθι, είναι ότι κάθε ισχυρισμός και κάθε διεκδίκηση μετρούν μόνο τόσο, όσο και η εθνική οντότητα που στέκει πίσω τους. Όποιος λ.χ. μονίμως επαιτεί δάνεια και επιδοτήσεις για να χρηματοδοτήσει την οκνηρία και την οργανωτική του

ανικανότητα δεν μπορεί να περιμένει ότι θα εντυπωσιάσει ποτέ κανέναν με τα υπόλοιπα «δικαία» του. Ούτε μπορεί κανείς να περιμένει ότι θα ληφθεί ποτέ σοβαρά υπ' όψιν μέσα στο διεθνές πολιτικό παιχνίδι, αν δεν έχει κατανοήσει και αν δεν συμπεριφέρεται έχοντας κατανοήσει, ότι πίσω και πέρα από τις μη δεσμευτικές διακηρύξεις αρχών ή τις αόριστες φιλοφρονήσεις, τις φιλίες ή τις έχθρες τις δημιουργεί και τις παγιώνει η σύμπτωση ή η απόκλιση των συμφερόντων. Όμως στη βάση αυτή μπορεί να κινηθεί μόνον όποιος έχει την υλική δυνατότητα να προσφέρει τόσα, όσα ζητά ως αντάλλαγμα.

Με άλλα λόγια: οι κινήσεις στο πολιτικό-διπλωματικό πεδίο αποδίδουν όχι ανάλογα με το «δικαίο», το οποίο άλλωστε η κάθε πλευρά ορίζει για λογαριασμό της, αλλά ανάλογα με το ιστορικό και κοινωνικό βάρος των αντίστοιχων συλλογικών υποκειμένων, το οποίο όλοι αποτιμούν κατά μέσον όρο παρόμοια, όπως γίνεται και με τα εμπορεύματα στην αγορά. **Επιπλέον, καμία προστασία και καμία συμμαχία δεν κατασφαλίζει τελειωτικά όποιον βρίσκεται μαζί της σε σχέση μονομερούς εξάρτησης. Η αξία μιας συμμαχίας για μιαν ορισμένη πλευρά καθορίζεται από το ειδικό βάρος της πλευράς αυτής μέσα στο πλαίσιο της συμμαχίας. Ισχυροί σύμμαχοι είναι άχρηστοι σ' όποιον δεν διαθέτει ο ίδιος σεβαστό ειδικό βάρος, εφ' όσον ανάλογα με τούτο εδώ αυξομειώνεται το ενδιαφέρον των ισχυρών.** Ίσως να θεωρεί κανείς «απάνθρωπα» και λυπηρά αυτά τα δεδομένα· αν όμως ασκεί εθνική πολιτική αγνοώντας τα, αργά ή γρήγορα θα βρεθεί σε μια κατάσταση όπου τη λύπη για την ηθική κατάπτωση των άλλων θα τη διαδεχθεί ο θρήνος για τις δικές του συμφορές.

Μιλώντας για τις προϋποθέσεις και τις παραμέτρους μιας ελληνικής εθνικής πολιτικής μέσα στη σημερινή πλανητική συγκυρία δεν είναι δυνατό να μην ανασκοπήσουμε την πορεία που οδήγησε στη σημερινή κρίση η απίσχναση της ελληνικής εθνικής οντότητας. Για να μείνουμε με κάθε δυνατή συντομία στα ουσιώδη σημεία, θα πούμε ότι η πορεία αυτή περιλαμβάνει δύο μεγάλες φάσεις. **Η πρώτη αναφέρεται στη συνεχή και αμετάκλητη γεωπολιτική συρρίκνωση του Ελληνισμού μετά την καταστροφή του 1922, την οποία ελάχιστα μόνον ανέστειλε η ένωση της Δωδεκανήσου με την Ελλάδα.** Μια κεντρική ιδιομορφία της νεοελληνικής ιστορίας ήταν το ασύμπτωτο έθνος και κράτος, όχι επειδή το κράτος, το οποίο βρισκόταν υπό τον έλεγχο της ελληνικής εθνότητας, περιείχε σε αξιόλογο βαθμό και εθνότητες ξένες, όχι δηλαδή επειδή το κράτος ήταν ευρύτερο από το έθνος, όπως έγινε σε άλλες περιπτώσεις (π.χ. τη ρωσική), αλλά για τον αντίθετο ακριβώς λόγο: το έθνος ήταν εξ αρχής κατά πολύ ευρύτερο από το κράτος.

Τούτο το χάσμα μεταξύ έθνους και κράτους έκλεισε, πάλι, μόνον εν μέρει με την επέκταση του κράτους, έτσι ώστε να συμπεριλάβει το σώμα του έθνους. Αυτό έγινε με την ένωση των Ιονίων Νήσων και προ παντός με τους Βαλκανικούς Πολέμους, έκτοτε όμως η πορεία αντιστράφηκε: το έθνος συνέπιπτε όλο και περισσότερο με το κράτος επειδή εξολοθρευόταν ή εκτοπιζόταν σε όσες περιοχές βρισκόνταν έξω από το κράτος, δηλαδή επειδή συρρικνωνόταν γεωπολιτικά. Η γεωγραφική σύμπτωση έθνους και κράτους, όπως σε μεγάλο βαθμό υφίσταται σήμερα, πραγματοποιήθηκε όταν, μετά τον Ελληνισμό της Μικράς Ασίας, αφανίστηκε ο Ελληνισμός της Ρωσίας, των Βαλκανίων και της Μέσης Ανατολής. **Η προσωρινά τελευταία πράξη αυτής της τραγωδίας διαδραματίστηκε στην Κύπρο, όπου, πολύ πριν από το ολέθριο πραξικόπημα του 1974, η ελληνική διπλωματία έδειξε πόσο είναι ανίκανη να κάνει μακρόπνοη και τελέσφορο εθνική πολιτική εμπνεόμενη όχι από συναισθηματισμούς και ρητορείες περί «εθνικών δικαίων», αλλά από τη γνώση και τη φρόνιμη στάθμιση των διεθνών παραγόντων.**

Δεν χρειάζεται να εξηγήσουμε ιδιαίτερα τι πλεονεκτήματα έχει ένα έθνος επεκτεινόμενο πέρα από τα όρια του κράτους του. Όχι μόνον ο κύριος κορμός του έθνους, που ζει μέσα στο κράτος, δέχεται συνεχώς ζειδωρες μεταγγίσεις αίματος απ' έξω, αλλά και το ίδιο το εθνικό κράτος, έχοντας το μάτι στυλωμένο στους ομοεθνείς του εξωτερικού, έχει μιαν αίσθηση ευρύτερης ιστορικής ευθύνης και αποστολής. Όποιος θα κατανοήσει χωρίς

προκαταλήψεις τι οφείλει ο σημερινός τουρκικός δυναμισμός στην αίσθηση αυτή, θα καταλάβει εύκολα για ποιο πράγμα μιλάμε, δεδομένου ότι οι αντίστοιχες ελληνικές εμπειρίες φαίνονται να έχουν εξανεμισθεί από καιρό. Πράγματι, ένα καθοριστικό γνώρισμα της σημερινής ελληνικής εθνικής ζωής, δηλαδή της εθνικής ζωής μετά τη γεωπολιτική συρρίκνωση του Ελληνισμού, είναι η απουσία ιστορικών στόχων ικανών να κινητοποιήσουν συνειδητά και μακροπρόθεσμα συλλογικές δυνάμεις. Πάνω σ' αυτό δεν πρέπει να ξεγελιέται κανείς ούτε από τυποποιημένες πατριωτικές κορώνες ούτε από τις ανόρεχτες μάχες οπισθοφυλακής που δίνονται για το Κυπριακό - ούτε επίσης πρέπει να εκλαμβάνει ως τέτοιο στόχο την «ένταξη στην Ευρώπη»: γιατί προς αυτήν ωθεί μια μαζική επιθυμία καταναλωτικής ευζωίας, η οποία, προκειμένου να πραγματοποιηθεί, δεν θα δίσταζε και πολύ να μετατρέψει την ένταξη σε ταπεινωτική εθνική εκποίηση

Η παρατήρηση αυτή μας φέρνει στη δεύτερη από τις δύο μεγάλες φάσεις της εθνικής συρρίκνωσης του Ελληνισμού σ' αυτόν τον αιώνα. **Αν η πρώτη είχε κυρίως γεωπολιτικό χαρακτήρα, η δεύτερη, που άρχισε μετά τη σχετική ολοκλήρωση της πρώτης, χαρακτηρίζεται από τα συμπτώματα και τα συμπαρομαρτούντα ενός παρασιτικού καταναλωτισμού αδιάφορου για τις μακροπρόθεσμες εθνικές του επιπτώσεις, ιδιαίτερα σ' ό,τι αφορά την ανεξαρτησία της χώρας και την αυτοτέλεια των εθνικών της αποφάσεων.** Τον καταναλωτισμό αυτόν δεν τον ονομάζουμε παρασιτικό για να τον υποβιάσουμε ηθικά, αντιπαρατάσσοντάς του «ανώτερα» και «πνευματικά» ιδεώδη ζωής, όπως κάνουν διάφοροι διανοούμενοι. Θα ήταν εξωπραγματικό και ανόητο να θέλει να αποκόψει κανείς τον ελληνικό λαό στο σύνολό του από τις νέες δυνατότητες της παραγωγής και της τεχνολογίας – και επί πλέον θα ήταν και επικίνδυνο, γιατί μια τέτοια αποκοπή θα συμβάδιζε με μια γενικότερη οικονομική και στρατιωτική καθυστέρηση. **Ο όρος «παρασιτικός καταναλωτισμός» χρησιμοποιείται εδώ στην κυριολεξία του για να δηλώσει ότι η σημερινή Ελλάδα, όντας ανίκανη να παραγάγει η ίδια όσα καταναλώνει και μην έχοντας αρκετή αυτοσυγκράτηση και αξιοπρέπεια ώστε να μην καταναλώνει περισσότερα απ' όσα μπορεί να παραγάγει η ίδια, προκειμένου να καταναλώσει παρασιτεί, και μάλιστα σε διπλή κατεύθυνση: παρασιτεί στο εσωτερικό, όπου υποθηκεύει τους πόρους του μέλλοντος μετατρέποντάς τους σε τρέχοντα τοκοχρεολύσια, και παρασιτεί προς τα έξω, όπου έχει επίσης δανεισθεί υπέρογκα ποσά όχι για να κάνει επενδύσεις μελλοντικά καρποφόρες αλλά κυρίως για να πληρώσει με αυτά τεράστιες ποσότητες καταναλωτικών αγαθών, τις οποίες και πάλι εισήγαγε από το εξωτερικό.**

Η εξέλιξη αυτή συντελέσθηκε στο πλαίσιο της μεταπολεμικής προοδευτικής διαπλοκής των διεθνών οικονομικών διαδικασιών γενικά και των ευρωπαϊκών οικονομικών ειδικότερα, ωστόσο θα ήταν λάθος να τη θεωρήσουμε ως ειμαρμένη που ενέσκηψε πάνω σε μιαν αδύνατη κι ανυπεράσπιστη Ελλάδα, αιχμαλωτισμένη ανέκκλητα στα δίχτυα του «διεθνούς κεφαλαίου». Τέτοιες φαινομενικά περισπούδαστες εξηγήσεις προσφέρουν όσοι οχυρώνονται πίσω από την αγοραία «αριστερή» και «φιλολαϊκή» ρητορική, αρνούμενοι να αναμετρήσουν το μέγεθος των δικών τους ευθυνών, το βάθος των συντελεστών της σημερινής εθνικής κρίσης και την οδυνηρότητα των πιθανών διεξόδων απ' αυτήν. **Οι πρωταρχικοί λόγοι, που έθεσαν σε κίνηση τη διαδικασία της εθνικής εκποίησης και της συναφούς πολιτικής αποδυνάμωσης της Ελλάδας σε διεθνές επίπεδο, είναι ενδογενείς και ανάγονται στη λειτουργία του πολιτικού της συστήματος και στη συμπεριφορά όλων των υποκειμενικών του παραγόντων. Με άλλα λόγια: το ελληνικό κοινωνικό και πολιτικό σώμα στο σύνολό του ελωφελήθηκε από τη μεταπολεμική πρωτοφανή ανάπτυξη της διεθνούς οικονομίας και άντλησε βραχυπρόθεσμα ωφέληματα απ' αυτή με αντάλλαγμα τον μακροπρόθεσμο υποβιβασμό της Ελλάδας στην κλίμακα του διεθνούς καταμερισμού της εργασίας και συνάμα τη γενική εθνική της υποβάθμιση. Αυτό έγινε με τη μορφή ενός σιωπηρού, αλλά διαρκούς και κατά μέγα μέρος**

συνειδητού και επαίσχυντου κοινωνικού συμβολαίου στο πλαίσιο τού οποίου η εκάστοτε πολιτική ηγεσία -«δεξιά», «φιλελεύθερη» ή «σοσιαλιστική», κοινοβουλευτική ή δικτατορική: στο κρίσιμο τούτο σημείο οι αποκλίσεις υπήρξαν ελάχιστες- ανέλαβε τη λειτουργία να ενισχύει γρήγορα και παρασιτικά τις καταναλωτικές δυνατότητες του «λαού» με αντίτιμο την πολιτική του εύνοια ή ανοχή, ήτοι τη διαχείριση της πολιτικής εξουσίας και την κάρπωση των συναφών κοινωνικών και υλικών προνομίων. Βεβαίως, η συναλλαγή αυτή χαρακτήριζε τον ελληνικό κοινοβουλευτισμό από τα γεννοφάσκια του, όμως η πρωτοφανής μεταπολεμική διεθνής οικονομική συγκυρία της προσέδωσε δυνατότητες επίσης πρωτοφανείς: προς άγρα και συγκράτηση της εκλογικής πελατείας μπορούσαν τώρα να προσφερθούν όχι απλώς ανιαρές κρατικές θέσεις, αλλά επί πλέον πολύχρωμες μάζες καταναλωτικών αγαθών και πλήθος δελεαστικών καταναλωτικών δυνατοτήτων.

Ενώ όμως η πρώτη προσφορά συνεπαγόταν κυρίως την εκποίηση του κρατικού μηχανισμού και των κρατικών πόρων στην εσωτερική αγορά, η δεύτερη –και πιο πλουσιοπάροχη– απέληγε με εσωτερική αναγκαιότητα στο ξεπούλημα ολόκληρου του έθνους στη διεθνή αγορά. Αυτό το ξεπούλημα άρχισε με τα μεγάλα, αντίδρομα και ταυτοχρόνως συμπληρωματικά, κύματα της μετανάστευσης και του τουρισμού, για να κορυφωθεί, αλλάζοντας αισθητά όψη και συναισθηματική επένδυση, στην αγορά αυστριακών μπισκότων για σκύλους και στην οργάνωση τριήμερων ταξιδιών στο Λονδίνο για ψώνια, κατασφαλίζοντας ενδιάμεσως παχυλές επιδοτήσεις μιας περιττής αγροτικής παραγωγής και την περαιτέρω διόγκωση μιας ημιπαράλυτης δημοσιουπάλληλης. Ποτέ άλλοτε το κράτος και το έθνος δεν βρέθηκαν, χάρη στην απλόχερη μεσολάβηση του «πολιτικού κόσμου», σε τόσο αγαστή σύμπνοια με τον χαρτοπαίκτη της επαρχίας και με το τσόκαρο των Αθηνών.

Ο παρασιτικός καταναλωτισμός, όπως τον ορίσαμε παραπάνω, προκάλεσε μια τέτοια διασπάθιση πόρων, ιδιαίτερα στη δεκαετία του 1980, ώστε η στενότητα των πόρων θα ακολουθεί στο εξής, και για πολύ μεγάλο χρονικό διάστημα, την ελληνική εθνική πολιτική σαν βαριά σκιά οι σημερινές, και οι αναπόδραστες αυριανές, προσπάθειες του «πολιτικού κόσμου» για τη λύση αυτού του πιεστικού προβλήματος δεν αποτελούν διαρθρωτική του αντιμετώπιση, παρά κατά βάθος αποσκοπούν στη δημιουργία συνθηκών πρόσκαιρης ανακούφισης που θα επιτρέψουν ξανά την ανακύκλωση του προηγούμενου φαύλου παιγνιδιού μεταξύ κομμάτων και ψηφοφόρων.

Η σημερινή ψυχοπνευματική εξαθλίωση του ελληνικού λαού στο σύνολο του δεν νοείται ωστόσο εδώ με τη στενή σημασία των διαφόρων ηθικολόγων, παρά πρωταρχικά ως μέγεθος πολιτικό: έγκειται στην επίμονη και ιδιοτελή παραγνώριση της αδήριτης σχέσης που υφίσταται ανάμεσα σε απόδοση και απόλαυση, και κατ' επέκταση στην αδιαφορία απέναντι στην υπονόμευση του εθνικού μέλλοντος εξ αιτίας απολαύσεων μη καλυπτομένων από αντίστοιχη απόδοση. Ως ελαφρυντικό πρέπει ίσως να θεωρήσει κανείς ότι οι πλείστοι Έλληνες δεν γνωρίζουν καν τι σημαίνει «απόδοση» με τη σύγχρονη έννοια και συχνά πιστεύουν ότι αποδίδουν μόνο και μόνο επειδή ιδροκοπούν, φωνασκούν και τρέχουν από το πρωί ως το βράδυ. Όμως αυτό ελάχιστα μεταβάλλει το πρακτικό αποτέλεσμα. Η δυσαρμονία απόλαυσης και απόδοσης ήταν ανεκτή όσο η απόλαυση ήταν γλίσχρα και όσο η απόδοση δεν μετριόταν πάντα με τα μέτρα των προηγμένων ανταγωνιστικών οικονομιών.

Αλλά στις τελευταίες δεκαετίες μεταστράφηκαν και οι δύο αυτοί όροι: τα οικονομικά σύνορα έπεσαν, τουλάχιστον σ' ό,τι αφορά το μέτρο της απόδοσης, εφ' όσον δεν είναι δυνατό να αποτιμώνται με άλλο μέτρο απόδοσης τα (συνεχώς αυξανόμενα) εισαγόμενα και με άλλο τα εξαγόμενα, κι επομένως όποιος θέλει να εισαγάγει χωρίς να ξεπουληθεί πρέπει να εξαγάγει ίση απόδοση· οι αντιλήψεις για το τι σημαίνει απόλαυση προσανατολίσθηκαν, πάλι, μαζικά στα πρότυπα των προηγμένων καταναλωτικών κοινωνιών, έτσι ώστε η απόσταση απ' αυτά να γίνεται από τους πλείστους αισθητή ως στέρση. Έτσι η διάσταση ανάμεσα σε απόλαυση και απόδοση έγινε εκρηκτική, με αποτέλεσμα τον τελευταίο καιρό να ξαναγίνουν επίκαιρες ορισμένες στοιχειώδεις

οικονομικές αλήθειες που η Ελλάδα νόμιζε ότι τις είχε ξεπεράσει με την απλή μέθοδο του δανεισμού. Με δεδομένες όμως τις νοοτροπίες και τις συμπεριφορές που επισημάναμε παραπάνω, οι αλήθειες αυτές δεν επενέργησαν ως καταλύτης παραγωγικών ενεργειών, παρά μάλλον ως καταλύτης αντεγκλήσεων, η στείριότητα των οποίων επέτεινε τη συλλογική αμηχανία και αβουλία. Πράγματι, για όποιον δεν είναι εξ επαγγέλματος και ιδιοτελώς υποχρεωμένος (λ.χ. ως πολιτικός) να τρέφει και να διαδίδει ψευδαισθήσεις, είναι προφανές ότι η χώρα βυθίζεται στον κοινωνικό λήθαργο και στη συλλογική απραξία, ήτοι η κοινωνική πράξη έχει υποκατασταθεί από αντανάκλαστικές κινήσεις: το νευρόσπαστο κινείται κι αυτό, όμως δεν πράττει. Η αίσθηση της αποσύνθεσης είναι γενική και δεσπόζει σε όλες τις συζητήσεις, ενώ η εξ ίσου διάχυτη δυσφορία εκτονώνεται όλο και ευκολότερα, όλο και συχνότερα σε προκλητική επιθετικότητα και σε επιδεικτική χυδαιότητα.

Η σημερινή κατάσταση του «πολιτικού κόσμου» δεν απέχει ουσιαστικά από τη γενική κατάσταση του περιούσιου λαού και αποτελεί επίσης ισχυρότατο εμπόδιο για την εκλογίκευση της εθνικής πολιτικής. Αν ο «πολιτικός κόσμος» κάποτε εμφανίζεται χειρότερος από τον «λαό», ενώ είναι απλώς ίδιος, ο λόγος είναι ότι ο «λαός» ή όσοι μιλούν εκάστοτε στο όνομα του έχουν ένα τακτικό πλεονέκτημα απέναντι στον «πολιτικό κόσμο»: μπορούν να τον αποκαλούν ανίκανο ή διεφθαρμένο χωρίς να φοβούνται δυσάρεστες συνέπειες απεναντίας μάλιστα, αποκτούν πολύτιμους και εξαργυρώσιμους τίτλους δημοσίων κηнсόρων. Αλίμονο όμως σ' έναν κοινοβουλευτικό πολιτικό αν τολμήσει να αποκαλέσει τον δήμο ηλίθιο ή ιδιοτελή κι αδιάφορο για το εθνικό μέλλον· η σταδιοδρομία του σε μεγάλο βαθμό εξαρτάται από την ικανότητα του να εγκωμιάζει τις μεγάλες ψυχικές αρετές και την ευθυκρισία ή τουλάχιστον το αλάνθαστο ένστικτο «του λαού μας». Ωστόσο δεν έχουμε ενδείξεις για να υποθέσουμε ότι πολλοί Έλληνες πολιτικοί στις ημέρες μας αντιμετωπίζουν το δίλημμα της επιλογής μεταξύ παρρησίας και σταδιοδρομίας. Είναι οι ίδιοι, στη μέγιστη πλειοψηφία τους, τόσο ζυμωμένοι με τις διάφορες (όχι αναγκαία τις ίδιες πάντοτε) εκφάνσεις εκείνου που συνιστά τη σημερινή ψυχοπνευματική εξαθλίωση του ελληνικού λαού, ώστε δεν χρειάζεται καν να κρύψουν μια περιφρόνηση, την οποία δεν έχουν αρκετό επίπεδο για να αισθανθούν· μάλλον θαυμάζοντας τον λαό θαυμάζουν τον εαυτό τους ως ηγέτη του και μάλλον δείχνοντας κατανόηση προς τους άλλους επαιτούν επιείκεια γι' αυτούς τους ίδιους.

Μεταξύ τους έχει άλλωστε εμπεδωθεί, αν όχι η ξεκάθαρη συνείδηση, πάντως η πρακτική του ότι αποτελούν κι αυτοί, όπως και όλες οι άλλες κοινωνικές ομάδες, **κλάδο με ειδικά συμφέροντα, με μόνη τη διαφορά ότι ο κλάδος αυτός εξυπηρετεί τα ειδικά του συμφέροντα διαχειριζόμενος ή εκποιώντας τα γενικά συμφέροντα προς όφελος πολυπληθέστατων τρίτων.** Η ακραία και ολεθριότερη περίπτωση αυτής της πρακτικής ήταν η ένταξη της χώρας στον δρόμο του παρασιτικού καταναλωτισμού και η εκσυγχρονισμένη εμπέδωση του κοινωνικού παρασιτισμού με αντάλλαγμα την εύνοια «του λαού», ήτοι τη νομή της εξουσίας. Ένας τέτοιος «πολιτικός κόσμος» δεν θα είναι ποτέ ικανός ως σύνολο να θέσει και να λύσει το πρόβλημα της εθνικής πολιτικής και της εθνικής επιβίωσης παρά μόνον ευκαιριακά και φραστικά είναι ο ίδιος όχι μόνο προαγωγός, αλλά και προϊόν του κοινωνικού παρασιτισμού, ανήμπορος ως εκ της φύσεως του να αντιταχθεί στον «λαό», όταν ο «λαός» απαιτεί την εκποίηση του έθνους για να καταναλώσει περισσότερα και να εργασθεί λιγότερο.

Πέρα απ' αυτό, είναι ανίκανος να κάνει κάτι τι διαφορετικό απ' ότι κάνει λόγω του επιπέδου και του ποιού του. Ότι ο σημερινός ελληνικός «πολιτικός κόσμος», κοινοβουλευτικός και εξωκοινοβουλευτικός, αποτελείται ως επί το πολύ από πρόσωπα ελαφρά έως φαιδρά, δεν αποτελεί καν κοινό μυστικό· αποτελεί πηγή δημόσιας θυμηδίας, συχνά με τη σύμπραξη των ίδιων των διακωμωδουμένων. Οι λίγοι, που έχουν γνώση και

συνείδηση, που κάτι είχαν και κάτι διατηρούν μέσα στους ρηχούς, καριερίστες ή απλώς ψευτόμαγκες συναδέλφους τους, καταπίνουν κι αυτοί τη γλώσσα τους ή μιλούν με πρόσθετες περιστροφές όταν τα θέματα γίνονται οριακά για την πολιτική τους επιβίωση.

Η κομματικοποίηση των μεγάλων θεμάτων της εθνικής πολιτικής και η άγρια εσωτερική τους εκμετάλλευση είναι πασίγνωστη ήδη από το γεγονός ότι οι πάντες την επιρρίπτουν στους πάντες διαιωνίζοντάς την. Στο σημείο αυτό γίνεται εμφανέστατη η εθνική ανεπάρκεια του ελληνικού «πολιτικού κόσμου» και συνάμα ο οργανικός του συγχρωτισμός με τη σημερινή κατάσταση της ελληνικής κοινωνίας, ο οποίος τον καθιστά ανίκανο να της αντιπαραταχθεί για να την καθοδηγήσει. Ο κατακερματισμός των αντιλήψεων για την ελληνική εθνική πολιτική, ο μικροπολιτικός της χειρισμός και η σύνδεση της με ζητήματα προσωπικού γοήτρου αντανακλούν τον κατακερματισμό του κοινωνικού σώματος, τον αποπροσανατολισμό του συνόλου λόγω του ιδιοτελούς και παρασιτικού προσανατολισμού των ατόμων και των ομάδων.

Σ' αυτό το πλαίσιο θα ήταν βέβαια μάταιο ν' αναμένει κανείς από τους συγκαιρινούς Έλληνες διανοούμενους να δώσουν εκείνοι ότι αδυνατεί να δώσει ο κατά τεκμήριο αρμοδιότερος «πολιτικός κόσμος». Όχι μόνον επειδή οι ίδιοι είναι κατακερματισμένοι σε ομάδες επίσης κατακερματισμένες σε εν πολλοίς αυτιστικά άτομα, όχι μόνον επειδή η γενική τους μόρφωση θυμίζει ως προς το ποιόν και τη συγκρότηση της τον αεριτζιδικό και αυτοσχδιαστικό χαρακτήρα της ελληνικής οικονομικής δραστηριότητας, όχι μόνον επειδή για τις παγκόσμιες πολιτικοοικονομικές εξελίξεις γνωρίζουν συνήθως ακόμα λιγότερα και από τα όσα επιφανειακά και ασυνάρτητα γράφονται στις ελληνικές εφημερίδες, αλλά και για έναν πρόσθετο λόγο: επειδή αντιλαμβάνονται την πολιτική με βάση φιλολογικές ή ηθικολογικές κατηγορίες και επιχειρούν πολιτικές αποφάνσεις στο επίπεδο των αντίστοιχων νερούλων γενικεύσεων. **Πλείστοι όσοι «αριστεροί» διανοούμενοι πέρασαν τη ζωή τους κανοναρχώντας ότι η οικονομία είναι η «βάση» και τα υπόλοιπα το «εποικοδόμημα», χωρίς ωστόσο ποτέ τους να πληροφορηθούν τι σημαίνει εθνικό εισόδημα ή ισοζύγιο πληρωμών και χωρίς ποτέ να προσπαθήσουν να κατανοήσουν τα συγκεκριμένα προβλήματα της χώρας τους ξεκινώντας (και) από τέτοια μεγέθη. Γι' άλλους πάλι, οι οποίοι κηρύσσουν την υπεροχή ή και την παντοδυναμία του «πολιτισμού» ή του «πνεύματος», η αφ' υψηλού θεώρηση ή η άγνοια οικονομικών, γεωπολιτικών ή στρατιωτικών παραγόντων μπορεί και ν' αποτελεί περίπου τίτλο τιμής.**

Ως κυρίαρχη και ευρύτερα αποδεκτή εθνική πολιτική εμφανίζεται σήμερα ο «ευρωπαϊκός προσανατολισμός» της χώρας, με τελικό του σκοπό την οργανική της ένταξη σε μια οικονομικά και πολιτικοστρατιωτικά ενοποιημένη Ευρώπη, με τη βοήθεια της οποίας η Ελλάδα και την οικονομία της θα εκσυγχρόνιζε και την ακεραιότητά της θα διασφάλιζε –κοντολογής θα έλυνε– το πρόβλημα της εθνικής της βιωσιμότητας. **Πολύ φοβούμαι ότι στην προοπτική αυτή κατά κύριο λόγο αντανάκλωνται όχι πραγματικές δυνατότητες παρά ευσεβείς πόθοι ανάμικτοι με μυθολογικές κατασκευές. Όπως δηλαδή η ακάματη ελληνική μυθολογική φαντασία πριν από λίγο ακόμη απέδιδε όλα τα δεινά στα ζοφερά σχέδια και τεχνάσματα των Ηνωμένων Πολιτειών, έτσι τώρα αναμένει όλα τα αγαθά από το αντίθετο μυθολόγημα, εκείνο της γενναιόδωρης και αλληλέγγυας «Ευρώπης». Δεν είναι δύσκολο να αντιληφθεί κανείς ότι, από ψυχολογική άποψη, η ευρωπαϊκή πανάκεια αποτελεί μια ακόμη μεταμφίεση του όψιμου επιχώριου ευδαιμονισμού, ο οποίος ονειρεύεται ανεξάντλητες πηγές επιδοτήσεων και συνάμα την έμμεση τουλάχιστον διασφάλιση των συνόρων από ξένα όπλα, έτσι ώστε να κατοχυρωθεί απ' όλες τις πλευρές και να «την αράξει».**

Θα ήταν πολύ αξιοπρεπέστερο –και γονιμότερο– αν το ελληνικό έθνος έσφιγγε τα δόντια και αντλούσε ένα πικρό, αλλά ζωτικό διπλό συμπέρασμα: ότι η σημερινή Ελλάδα αποτελεί στο πλαίσιο της διεθνούς κοινότητας μια παρακατιανή επαρχία, η οποία, κατά μέγα μέρος από δική της υπαιτιότητα, είναι όχι μόνον ανίσχυρη, αλλά και ανυπόληπτη, και

ότι γι' αυτόν τον λόγω σε κάθε μεγάλη κρίση θα βρεθεί εξ ίσου μόνη όσο λ.χ. και το 1974. Βεβαίως, μια τέτοια νηφάλια διαπίστωση κάθε άλλο παρά πρέπει να οδηγήσει σε μια – διόλου νηφάλια– διάθεση αποκοπής από κάθε συμμαχία και κάθε είδους ένταξη σε υπερεθνικούς οργανισμούς.

Όστε η «ευρωπαϊκή ένταξη» διόλου δεν θα λύσει τα μεγάλα προβλήματα της ελληνικής εθνικής πολιτικής κατά τον ευθύγραμμο τρόπο που φαντάζονται πολλοί Έλληνες «ευρωπαϊστές», ποζάροντας από τώρα ως ξεσκολισμένοι και υπερώριμοι «Ευρωπαίοι». Όμως επίσης δεν θα τα έλυσε μια ελληνοκεντρική αναδίπλωση, η οποία να μεν είναι χρήσιμη για να θυμάται κανείς που και που ότι σε τελευταία ανάλυση πρέπει να σταθεί στα δικά του τα πόδια, εφ' όσον ούτε από το πετσί του μπορεί να βγει, ωστόσο καθίσταται επιζήμια όταν ως πρόταση συνάπτεται με διάφορες ανιστόρητες ανοησίες που αντιπαραθέτουν στην «πνευματική» Ανατολή την «υλόφρονα» Δύση κτλ.

Είναι πολιτικά νήπιος όποιος αναφέρεται στις δήθεν γενικές σύγχρονες τάσεις για υπέρβαση του εθνικού κράτους και για τη βαθμιαία πτώση των συνόρων, αποσιωπώντας ότι είναι δύο πολύ διαφορετικά πράγματα να περνούν τα σύνορά σου στρατιές τουριστών και να τα περνούν τα στρατεύματα ενός γειτονικού κράτους. Και εξ ίσου πολιτικά νήπιοι είναι όσοι φαντάζονται ότι τα «ανθρώπινα δικαιώματα» μπορούν ν' αποτελέσουν αμετακίνητο κριτήριο για την άσκηση εθνικής πολιτικής, παραγνωρίζοντας τη συγκεκριμένη επήρεια και χρήση των ανθρωπίνων δικαιωμάτων σε κάθε πολιτική συγκυρία. Ας επαναλάβουμε, κλείνοντας, ότι σκοπός των σύντομων αυτών παρατηρήσεων δεν ήταν, ούτε μπορούσε να είναι, η διατύπωση συγκεκριμένων προτάσεων πάνω στα συγκεκριμένα προβλήματα που αντιμετωπίζει σήμερα η ελληνική εξωτερική πολιτική. Θελήσαμε να τονίσουμε την απλή και στοιχειώδη αλήθεια, ότι μια τελεσφόρα και μακρόπνοη εθνική πολιτική μπορεί ν' απορреύσει μονάχα από μια ακμαία εθνική οντότητα ως *conditio sine qua non*.

Το τι θα κάμει στα επί μέρους όποιος διαθέτει την απαραίτητη τούτη προϋπόθεση εξαρτάται από τον εκάστοτε διεθνή συσχετισμό δυνάμεων, από τις εκάστοτε ανάγκες και επιδιώξεις του. Για να περπατήσει κανείς πρέπει πρώτα-πρώτα να έχει πόδια· το πού, πώς και πότε θα πάει, δεν το ξέρει πάντοτε εκ των προτέρων και δεν το καθορίζει πάντοτε ο ίδιος. Συχνότατα η σημερινή ελληνική εθνική πολιτική θυμίζει κάποιον ο οποίος δεν ανησυχεί γιατί δεν έχει πόδια, πιστεύοντας ότι στην κρίσιμη στιγμή θα του φυτρώσουν φτερά. Η στάση αυτή δεν προμηνύει τίποτε καλό· πράγματι, μια νηφάλια εκτίμηση μάλλον θα κατέληγε στο πόρισμα ότι είναι άκρως αμφίβολο αν η Ελλάδα θα μπει στον επίπονο και τραχύ δρόμο της εσωτερικής ανόρθωσης, που μόνος θα της έδινε τις προϋποθέσεις για την άσκηση εθνικής πολιτικής ικανής ν' αντεπεξέλθει στις εξαιρετικά δυσχερείς συνθήκες της σημερινής πλανητικής συγκυρίας».